

10. Het Financieel Crisisplan

Een financieel crisisplan is een beschrijving van maatregelen die het bestuur van het pensioenfonds op korte termijn effectief zou kunnen inzetten, indien de beleidsdekkingsgraad beweegt buiten kritieke waarden, waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt. Deze kritieke waarden worden vooraf door het bestuur vastgesteld. Het financieel crisisplan dient te worden opgenomen in, of als bijlage bij de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Het crisisplan geeft vooraf een denkrichting van de mogelijke maatregelen. Daadwerkelijke maatregelen zullen in geval van een crisis worden afgestemd op de feitelijke omstandigheden.

Het bestuur van het pensioenfonds zal jaarlijks beoordelen of een update van het crisisplan benodigd is op basis van de dan geldende situatie en/of cijfers. Het huidige crisisplan is gebaseerd op de economische parameters per 31 december 2014.

10.1 Elementen van een financieel crisisplan

In het financieel crisisplan moet worden ingegaan op de volgende elementen:

1. Wanneer is er naar de mening van het pensioenfonds sprake van een crisis;
2. Welke risico's kunnen ertoe leiden dat het fonds in een crisissituatie komt;
3. Bij welke ondergrens van de (beleids)dekkingsgraad kan het fonds nog herstellen zonder korten;
4. Welke maatregelen heeft het pensioenfonds ter beschikking in geval van een crisis;
5. Hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen;
6. Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen;
7. Hoe is bij deze maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging;
8. Op welke wijze wordt er met belanghebbenden gecommuniceerd en wanneer;
9. Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven;
10. Op welke wijze wordt het crisisplan periodiek getoetst.

Deze tien elementen komen terug in de tien paragrafen van dit crisisplan.

10.2 Financieel crisisplan van Stichting Pensioenfonds Astellas

Hierna wordt achtereenvolgens ingegaan op de genoemde elementen van een financieel crisisplan. Dit crisisplan wordt ter kennisgeving aan het verantwoordingsorgaan beschikbaar gesteld en wordt voorgelegd aan De Nederlandsche Bank (DNB). Op verzoek van de deelnemers zal het crisisplan – ter kennisneming – ter beschikking worden gesteld. Op de website heeft het fonds de deelnemers geïnformeerd dat het fonds een crisisplan heeft opgesteld.

1. Wanneer is er sprake van een crisis

Het bestuur van het pensioenfonds is van mening dat er sprake is van een crisissituatie indien er geen herstel (meer) mogelijk is binnen de hiervoor wettelijk gestelde termijnen zonder aanspraken en rechten te korten.

Een crisissituatie kan daarmee worden gedefinieerd als een situatie waarbij de (beleids)dekkingsgraad zich bevindt op of zeer snel beweegt richting kritische waarden waardoor het realiseren van de doelstelling van het pensioenfonds in gevaar komt.

De doelstelling van het pensioenfonds is het waarborgen van de nominale pensioenaanspraken c.q. – uitkeringen van alle deelnemers. Het toekennen of nakomen van toeslagen maakt geen onderdeel uit van deze doelstelling.

In het nieuwe Financieel Toetsingskader (nFTK) worden 2 situaties onderscheiden waarin pensioenaanspraken en –rechten gekort dienen te worden:

Herstelplankorting

Indien op het moment van vaststelling of actualisering van het herstelplan sprake is van een beleidsdekkingsgraad zodanig dat het pensioenfonds naar verwachting niet binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad, dient gedurende datzelfde boekjaar een korting op de pensioenaanspraken en –rechten te worden doorgevoerd (de benodigde korting mag over maximaal de looptijd van het herstelplan worden gespreid, waarbij alleen de eerste korting onvoorwaardelijk is).

In het vervolg van het crisisplan wordt gerefereerd aan de *kritieke dekkingsgraad* als zijnde de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds naar verwachting nog net binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad.

Maatregel minimaal vereist eigen vermogen

Indien sprake is van een beleidsdekkingsgraad die gedurende vijf opeenvolgende evaluatiemomenten onder het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad blijft (en de actuele dekkingsgraad van het fonds is op het 5e evaluatiemoment eveneens lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad), dient op het vijfde evaluatiemoment een korting op de pensioenaanspraken en –rechten te worden doorgevoerd (de benodigde korting mag over maximaal de looptijd van het herstelplan worden gespreid, de gespreide kortingen zijn echter wel allen onvoorwaardelijk).

In het vervolg van het crisisplan wordt gerefereerd aan het *kritieke pad* als zijnde het benodigde verloop van de actuele dekkingsgraad, indien lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waarbij het “nog net” mogelijk is om binnen de gestelde termijn te herstellen zonder pensioenaanspraken en rechten te korten.

In paragraaf 3 wordt nader ingegaan op zowel de kritieke dekkingsgraad als het kritieke pad.

2. Welke risico's kunnen ertoe leiden dat het fonds in een crisissituatie komt

Onder het nFTK mag toeslagverlening alleen plaatsvinden voorzover deze toekomstbestendig is. Hiermee wordt voorkomen dat pensioenfondsen te vroeg toeslag verlenen. De grootste risico's voor het pensioenfonds dat het in een crisissituatie belandt, betreffen de situatie dat de rente langdurig laag blijft in combinatie met lage of negatieve rendementen op overige beleggingscategorieën.

3. Bij welke ondergrens qua dekkingsgraad kan het fonds nog herstellen zonder korten

Het minimaal vereist eigen vermogen (hierna: MVEV) bedraagt voor het fonds 4,5% van de TV. De minimaal vereiste dekkingsgraad is derhalve gelijk aan 104,5%. Het MVEV wordt op periodieke basis getoetst en indien benodigd opnieuw vastgesteld.

Het kritieke pad is de benodigde ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad, indien lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waarbij het “nog net” mogelijk is om binnen de gestelde termijn te herstellen tot de minimaal vereiste dekkingsgraad (104,5%) zonder pensioenaanspraken en rechten te korten. Het kritieke pad is in sterke mate afhankelijk van de markttrente, de verwachte rendementscurve en het aantal evaluatiemomenten dat reeds sprake is van een beleidsdekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. In de navolgende tabel is het kritieke pad weergegeven voor een aantal scenario's, waarbij verschillende vaste renteniveaus en verwachte rendementen zijn gehanteerd.

De vorm van de feitelijke rentetermijnstructuur op enig moment kan er toe leiden dat het werkelijke kritieke pad op dat moment afwijkt van hetgeen is opgenomen in onderstaande tabel. De tabel is gebaseerd op de deelnemersbestanden die zijn gehanteerd bij het opstellen van het herstelplan per 1 januari 2015.

Kritieke pad, bij aantal evaluatiemomenten dat beleidsdekkingsgraad reeds lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad						
Marktrente	Verwacht rendement	1^e evaluatiemoment	2^e evaluatiemoment	3^e evaluatiemoment	4^e evaluatiemoment	5^e evaluatiemoment
0,50%	1,50%	98%	100%	101%	103%	104,5%
0,50%	2,50%	94%	97%	99%	102%	104,5%
1,50%	2,50%	98%	99%	101%	103%	104,5%
1,50%	3,50%	94%	96%	99%	102%	104,5%
2,50%	3,50%	97%	99%	101%	103%	104,5%
2,50%	4,50%	93%	96%	99%	102%	104,5%

De dekkingsgraad ad 101% op het 3e evaluatiemoment bij een markttrente van 1,50% en verwacht rendement van 2,50% houdt het volgende in. Indien er sprake is van een markttrente van 1,50%, een verwacht rendement van 2,50% en de beleidsdekkingsgraad van het fonds is op het 3e achtereenvolgende evaluatiemoment lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,5% én de actuele dekkingsgraad is op dat moment tevens lager dan 101% dan is de verwachting dat de dekkingsgraad van het fonds op het 5e evaluatiemoment nog steeds lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en dat op dat moment een korting dient te worden doorgevoerd. Deze korting is onvoorwaardelijk, maar mag wel worden gespreid.

Het vereist eigen vermogen (VEV) van het pensioenfonds bedraagt per 1 januari 2015 op basis van de vereisten van het nFTK 19,3% van de TV, zodat de vereiste dekkingsgraad gelijk is aan 119,3%. De kritieke dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds naar verwachting nog net binnen de looptijd van het herstelplan herstelt tot het niveau van de vereiste dekkingsgraad. In navolgende tabel zijn de kritieke dekkingsgraden per 1 januari 2015 weergegeven voor de eerdergenoemde scenario's.

Markttrente	Verwacht rendement	Kritieke dekkingsgraad
0,50%	1,50%	105%
0,50%	2,50%	94%
1,50%	2,50%	104%
1,50%	3,50%	93%
2,50%	3,50%	103%
2,50%	4,50%	92%

Wij merken op dat in de voorgaande tabel rekening is gehouden met een looptijd (van het herstelplan) van 10 jaar.

Bij de jaarlijkse beoordeling van de actualiteit van het crisisplan zal, indien hier aanleiding voor is, de bovenstaande tabel worden geactualiseerd.

De beleidsdekkingsgraad van het fonds wordt door het bestuur maandelijks gemonitord, zodat een situatie waarbij het fonds er zonder korten niet meer uit kan komen tijdig kan worden gesignaleerd.

4. Welke maatregelen heeft het pensioenfonds ter beschikking in geval van een crisis

Het is van groot belang om te voorkomen dat het pensioenfonds in een crisissituatie terecht komt. Beheersing van financiële risico's is daarom essentieel. Daarom wordt onder andere periodiek via ALM studies getoetst of premiebeleid, toeslagbeleid en beleggingsbeleid nog voldoende robuust zijn vormgegeven. Hierbij wordt het beleid getoetst binnen verschillende economische scenario's. Daarnaast wordt door middel van integraal risicomanagement binnen het fonds periodiek gekeken naar de risico's die het fonds loopt, de beheersing daarvan en het beleid daaromheen. Desalniettemin kan een crisissituatie ontstaan.

In een crisissituatie zal het bestuur bestaande sturingsmiddelen inzetten om de crisissituatie het hoofd te bieden. Daarnaast zal het bestuur andere sturingsmiddelen die de herstelkracht van het pensioenfonds bevorderen in overweging nemen.

Vanaf 1 januari 2015 is er sprake van een collectieve beschikbare premieregeling (CDC-regeling) met een vaste pensioenpremie. Er is geen bijstortingsverplichting en de werkgever betaalt nooit meer dan de vaste premie. In artikel 4 lid 8b van de uitvoeringsovereenkomst is het volgende opgenomen: *De werkgever heeft met de betaling van de totale vaste pensioenpremie en de premie voor de verzekering van het arbeidsongeschiktheidspensioen, volledig en definitief aan al diens financiële verplichtingen jegens het pensioenfonds voldaan.* Een extra storting door de werkgever is in de uitvoeringsovereenkomst derhalve uitgesloten, zodat dit niet als een maatregel kan worden gezien om een financiële crisis te bestrijden. Het al dan niet wijzigen van het premiebeleid of het al dan niet vragen van een extra (vrijwillige) storting door de werkgever zijn derhalve geen inzetbare sturingsmiddelen meer.

Het aanpassen van de pensioenregeling is eveneens geen inzetbare maatregel meer sinds de invoering van de CDC-regeling. De werkgever betaalt een vaste pensioenpremie. Het aanpassen van de pensioenregeling heeft gevolgen voor de kostendekkende premie en kan derhalve leiden tot extra ruimte tussen de vaste pensioenpremie en de kostendekkende premie. Een premieoverschot wordt echter gereserveerd in een premiedepot en heeft derhalve geen invloed op het financiële herstel van het pensioenfonds.

Wel zal een eventueel positief premiedepot worden betrokken indien een korting aan de orde is.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft, rekening houdend met haar fondsdocumenten, de onderstaande sturingsmiddelen tot haar beschikking:

1. Aanpassen van het beleggingsbeleid
2. Niet verlenen van toeslagen
3. Kortten van pensioenrechten en –aanspraken

Uiteraard is een combinatie van sturingsmiddelen ook mogelijk.

5. Hoe realistisch is de inzet van deze maatregelen

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de genoemde maatregelen c.q. sturingsmiddelen.

Aanpassen van het beleggingsbeleid

Op het moment dat de (beleids)dekkingsgraad zich in de buurt van de kritieke grens begeeft wordt het voor het fonds minder opportuun risico's te blijven lopen. Op dat moment weegt het voorkomen van verdere daling van de (beleids)dekkingsgraad mogelijk zwaarder dan de kans op een stijging ervan.

Bij het zich voordoen van een crisis zal het pensioenfondsbestuur onderling in overleg gaan om te bezien of het (tijdelijk) aanpassen van het strategische beleggingsbeleid (bijvoorbeeld wijziging weging van de portefeuille of verder afdekking van het renterisico) benodigd is. Een en ander zal afhankelijk zijn van de dan geldende marktomstandigheden. Randvoorwaarde bij aanpassen van het beleggingsbeleid is dat het risicoprofiel op totaalniveau niet wordt vergroot, en dat er sprake is van voldoende herstelkracht. Op deelniveau zou overigens wel sprake kunnen zijn van een verhoogd risico.

Het aanpassen van het beleggingsbeleid wordt gezien als een realistische maatregel.

Niet verlenen van toelagen

Het niet verlenen van toelagen aan deelnemers is realistisch, maar wordt niet gezien als een maatregel om een financiële crisis te bestrijden, aangezien het verlenen van toelagen conform de Pensioenwet reeds toekomstbestendig dient plaats te vinden waarbij de beleidsdekkingsgraad minimaal gelijk dient te zijn aan 110%. Bij een lage beleidsdekkingsgraad zal deze maatregel derhalve automatisch worden ingezet.

Korten van pensioenrechten en –aanspraken

In paragraaf 1 van dit crisisplan is beschreven in welke situatie de pensioenaanspraken en –rechten kunnen worden gekort. Deze maatregel is realistisch, maar het betreft wel het laatste redmiddel. Aangezien is vastgelegd in welke situatie en op welke wijze deze maatregel wordt uitgevoerd, betreft dit een realistische maatregel waarbij de invloed van het bestuur op deze maatregel beperkt tot nihil is.

6. Wat is het verwachte financiële effect van de inzet van deze maatregelen

Het pensioenfonds is van mening dat alles in het werk moet worden gesteld om korten te voorkomen. Daarom zijn alle mogelijke maatregelen geïnventariseerd en beoordeeld op effectiviteit en haalbaarheid. Zie hiervoor de tabel in bijlage 5 bij deze abtn.

7. Hoe is bij de maatregelen rekening gehouden met evenwichtige belangenafweging

Het bestuur van het pensioenfonds zal in zijn afwegingen als uitgangspunt hanteren dat de belangen van de betrokken deelnemers, gewezen deelnemers, de pensioengerechtigden en de werkgever op evenwichtige wijze worden behartigd. Hierbij wordt naast de diverse deelnemersgroepen onder andere ook gekeken naar generaties.

Het korten van pensioenaanspraken en -uitkeringen wordt door het bestuur gezien als ultiem redmiddel. Hiertoe worden eerst de overige maatregelen onderzocht, waarbij initieel de nadruk wordt gelegd om zoveel mogelijk financieringsbronnen aan te boren. Pas nadat alle overige bronnen zijn uitgeput, vindt korting van pensioenaanspraken en -uitkeringen plaats. Voor de actieven en inactieven is in principe hetzelfde toelagenbeleid van toepassing. Dit beleid rechtvaardigt een bepaalde mate van toelagen op basis van de financiële positie van het fonds.

Het niet toekennen van toeslagen heeft voor beide groepen een vergelijkbare financiële impact op het fonds. Het korten van pensioenaanspraken en -rechten vindt daarom – als hoofdregel – naar analogie hiervan plaats; alle deelnemers worden initieel met hetzelfde vaste percentage gekort. Het pensioenfonds heeft hierbij de mogelijkheid om van vorenstaande leidraad af te wijken, voor zover er sprake is van bijzondere omstandigheden.

Het uitgangspunt bij evenwichtige belangenbehartiging is dat bepaalde belanghebbenden niet onevenredig hard geraakt worden door de maatregel(en) (solidariteit). Tevens wordt daarbij rekening gehouden met proportionaliteit: de verhouding tussen het effect van de maatregel op de positie van het fonds (effectiviteit) enerzijds en anderzijds de impact op de groep belanghebbenden. Ook wordt gekeken naar het effect van de maatregelen op de lange termijn (continuïteit/houdbaarheid).

Kortingen die in voorgaande jaren zijn toegepast zullen in de toekomst in beginsel niet worden gerepareerd (zoals beschreven in de abtn).

8. Op welke wijze wordt er met belanghebbenden gecommuniceerd en wanneer

Het bestuur van het pensioenfonds zal over het crisisplan, indien gebruik wordt gemaakt (of sprake is van een dreiging) van de in het plan opgenomen crisismaatregelen, communiceren met de deelnemers. Het bestuur heeft hiervoor een apart crisiscommunicatieplan opgesteld – naast het bestaande communicatiebeleid. Hierin is opgenomen welke belanghebbenden geïnformeerd en betrokken moeten worden (en in welke volgorde) en op welke wijze (middelen) het pensioenfonds met de deelnemers communiceert. Ook is vastgelegd welke kernboodschap het pensioenfonds uitdraagt en wie aanspreekpunt is voor de externe woordvoering, zodat alle belanghebbenden (doelgroepen) tijdig, duidelijk en begrijpelijk geïnformeerd worden.

In bijlage 5 bij deze abtn is een korte samenvatting opgenomen aan welke partijen wordt gecommuniceerd. Het crisiscommunicatieplan is opgenomen in bijlage 7.

9. Hoe is het besluitvormingsproces vormgegeven.

Besluiten kunnen door het bestuur op grond van de statuten worden genomen (artikel 9). Hiertoe is in artikel 10, lid 4 de volgende passage opgenomen:

“Ter vergadering hebben de werkgeversbestuurders en de werknemersbestuurders een gelijk aantal stemmen. Hierbij heeft ieder werkgeversbestuurslid drie stemmen en ieder werknemersbestuurslid twee stemmen. Is in enige vergadering het aantal stemmen van werkgeversbestuurders niet gelijk aan het aantal stemmen van werknemersbestuurders, dan wordt door ieder werknemersbestuurslid zoveel stemmen uitgebracht als er stemmen van werkgeversbestuursleden aanwezig zijn en door ieder aanwezig werkgeversbestuurslid zoveel stemmen als er stemmen van werknemersbestuursleden aanwezig zijn. Geldige besluiten kunnen slechts worden genomen indien tenminste één werkgeversbestuurder en één werknemersbestuurder aanwezig of vertegenwoordigd is en alle bestuurders met inachtneming van het hiervoor bepaalde zijn opgeroepen, met deze uitzondering evenwel, dat ook indien de voorschriften omtrent de oproeping niet in acht zijn genomen, geldige besluiten kunnen worden genomen met algemene stemmen in een vergadering waarin alle bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd zijn.”

Dit besluitvormingsproces geldt ook voor besluiten in het kader van het toepassen van een noodmaatregel.

Het bestuur van het pensioenfonds is bij een crisissituatie het crisisteam. Zonodig wordt door het bestuur advies ingewonnen bij de externe adviseur van het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan wordt vooraf geïnformeerd over een eventueel te nemen noodmaatregel.

10. Op welke wijze wordt het crisisplan periodiek getoetst

Het financieel crisisplan dient te worden opgenomen in de abtn van het pensioenfonds. In artikel 12 van de Beleidsregel financieel crisisplan is verder opgenomen dat het financieel crisisplan jaarlijks dient te worden beoordeeld op actualiteit. Het bestuur zal het financieel crisisplan jaarlijks, of vaker indien daar noodzaak toe is, agenderen en nader evalueren.

De effectiviteit van het financieel crisisplan zal worden beoordeeld, nadat zich een crisis heeft voorgedaan en het financieel crisisplan ten uitvoer is gebracht.